

ყოფილებს სამოქალაქო კოდექსის მე-300 მუხლის წინაპირობებს.

2. სკ-ის მე-300 მუხლით გათვალისწინებული ერთობლივი განცხადება წინ უნდა უსწრებდეს ვალდებულების შესრულების გაჭიანურებას. სხვა შემთხვევაში მხარეთა შეთანხმება იპოთეკის საგნის კრედიტორის საკუთრებაში გადასვლასთან დაკავშირებით ნაკლოვანია და არ იწვევს შესაბამის შედეგს.

► 9 - 2/2020

დამგირავებლის მიერ გირავნობით დატვირთული ნივთის გასხვისება მოგირავნესთან მიღწეული შეთანხმების დარღვევით

უმენაესი სასამართლოს 2015 წლის 10 მარტის გადაწყვეტილება № ას-1296-1223-2012

სკ-ის 266, 992-ე მუხლები

1. სკ-ის 266-ე მუხლს აქვს მხოლოდ ვალდებულებითი ეფექტი და აქვს ძალა მხოლოდ inter partes. მაშინაც კი, როდესაც დამგირავებელი მესაკუთრე ამ მუხლის თანახმად მიღწეული გაუსხვისებლობის შეთანხმების დარღვევით ასხვისებს გირავნობის საგანს, ეს გასხვისება ნამდვილია, რადგან მოცემული დანაწესი გასხვისების სანივთო გარეგებას არ ეხება.

2. მიუხედავად გასხვისების ნამდვილობისა, ეს წარმოადგენს ვალდებულების დარღვევას მოგირავნის მიმართ, მთელი თანამდევით შედეგებით (სახელშეკრულებო ზიანის ანაზღაურების მოთხოვნა, სკ-ის 266 II მუხლით გათვალისწინებული ვადამოსულობა). გარდა ამისა, დამგირავებელი პასუხს აგებს ასევე 992-ე მუხლის მიხედვით.

უმენაესმა სასამართლომ მართებულად გამიჯნა ერთმანეთისაგან გასხვისების აკრძალვის (მათ შორის სკ-ის 266 I მუხლით გათვალისწინებული) ვალდებულებითი და სანივთო შედეგები. გასხვისების აკრძალვას არ აქვს სანივთო ეფექტი და ის ვერ შეუზღუდავს მესაკუთრეს ნივთის გასხვისების შესაძლებლობას. ამიტომაც გასხვისება ნამდვილობისათვის არ საჭიროებს მეორე მხარის თანხმობას 99-ე მუხლის მიხედვით. მიუხედავად ამისა, აკრძალვის საწინააღმდეგოდ განხორციელებული განკარგვა წარმოადგენს ვალდებულების დარღვევას მეორე მხარის მიმართ და მოსდევს შესაბამისი სახელშეკრულებო, თუ არასახელშეკრულებო სანქციები. სასურველი იქნებოდა, თუ სასამართლო უფრო ბუსტად დააკონკრეტებდა, როდის შეიძლება გახდეს გირავნობის საგნის შეთანხმების დარღვევით გასხვისება გამსხვისებელი დამგირავებლის დელიქტური პასუხისმგებლობის საფუძველი. კერძოდ, ეს მხოლოდ იმ შემთხვევაში გვაქვს სახეზე, როდესაც გასხვისება მოგირავნეს აკარგვინებს ნივთზე გირავნობის უფლებას (სკ-ის 274-ე მუხლით გათვალისწინებული შემთხვევები), რადგან მხოლოდ ამ შემთხვევაში არის ეს გასხვისება, აბსოლუტური უფლების (გირავნობის) ხელყოფის გამო, მართლსაწინააღმდეგო. თუ

გირავნობა გადაყვება გასხვისებულ ნივთს, მართლწინააღმდეგობა, სკ-ის 992-ე მუხლის გაგებით, სახეზე არ არის და მოგირავნეს მხოლოდ სახელშეკრულებო ზიანის ანაზღაურების მოთხოვნის უფლება რჩება.

ვიორჯი რუსიაშვილი

► 10 - 2/2020

პერიოდულად შესასრულებელი ვალდებულებიდან წამომდგარი მოთხოვნის ხანდაზმულობა/პირგასამტეხლოს შემცირება

უმენაესი სასამართლოს 2014 წლის 5 ნოემბრის გადაწყვეტილება № 28/2751-14

სკ-ის 128-130, 420-ე მუხლები

1. რადგან პერიოდულად შესასრულებელი ვალდებულების შემთხვევაში, თანხის გადახდის თითოეული პერიოდისათვის ვალდებულების შეუსრულებლობა ცალ-ცალკე განიხილება, შესაბამისი (ცალკეული) მოთხოვნისათვისაც ხანდაზმულობის ვადის ათვლაც მხოლოდ ამ მომენტიდან უნდა დაიწყოს.

2. სამოქალაქო კოდექსის 420-ე მუხლის თანახმად, პირგასამტეხლოს შემცირებისას სასამართლო მხედველობაში იღებს მხარის ქონებრივ მდგომარეობასა და სხვა გარემოებებს, კერძოდ, იმას, თუ როგორია შესრულების ღირებულების, მისი შეუსრულებლობისა და არაჯეროვანი შესრულებით გამოწვეული ზიანის თანაფარდობა პირგასამტეხლოს ოდენობასთან. პირგასამტეხლოს შეუსაბამობის კრიტერიუმად, ყოველ კონკრეტულ შემთხვევაში, შეიძლება ჩაითვალოს ისეთი გარემოებები, როგორცაა ხელშეკრულებით გათვალისწინებული პირგასამტეხლოს შეუსაბამოდ მაღალი პროცენტი, პირგასამტეხლოს თანხის მნიშვნელოვანი გადაჭარბება ვალდებულების შეუსრულებლობით გამოწვეულ შესაძლო ზიანზე, ვალდებულების შეუსრულებლობის ხანგრძლივობა და სხვა (სუსგ № ას-1560-1463-2012).

► 11 - 2/2020

საკუთრების კეთილსინდისიერად მოპოვება/კეთილსინდისიერი შემძენის გამოკვლევის ვალდებულება

უმენაესი სასამართლო 2014 წლის 16 იანვრის გადაწყვეტილება № ას-189-182-2013

სკ-ის 185, 312-ე მუხლები

უფლების [კეთილსინდისიერ] შემძენს ტვირთად აწევს არა ყოველგვარი უზუსტო მონაცემის ცოდნა, არამედ მხოლოდ ისეთის, რაც ეჭვის ქვეშ აყენებს უფლების შეძენის

ნამდვილობას. ჩანაწერის უზუსტობის ცოდნა ნიშნავს იმ გარემოებათა ცოდნას, რის გამოც ჩანაწერი უზუსტო, თავის მხრივ, შემძენს არ უნდა მოეთხოვოს იმაზე მეტის ცოდნა, რაც გონივრულ შესაძლებლობებს სცილდება.

სახელმძღვანელო წინადადების სახით მოყვანილი დებულება სასამართლოს გადაწყვეტილების სამოტივაციო ნაწილიდან გარდა იმისა, რომ რთულად აღქმადია, ამავდროულად, საკმაოდ პრობლემურია და იქმნება შთაბეჭდილება, რომ სასამართლო უძრავი ნივთის შემძენს აკისრებს ე. წ. „გამოკვლევის“ ვალდებულებას, რაც არასწორი იქნებოდა. სასამართლო აქ საუბრობს, რომ უძრავ ნივთზე საკუთრების კეთილსინდისიერ მომპოვებელს მოეთხოვება ისეთი გარემოებების ცოდნა „რაც ეჭვის ქვეშ აყენებს უფლების შეძენის ნამდვილობას“. გარდა იმისა, რომ სასამართლო აღარ განმარტავს, თუ ზუსტად რა გარემოებებს გულისხმობს და საერთოდ რატომ შეიძლება იფიქროს მკითხველმა, რომ შემძენს დამატებით სხვა გარემოებების ცოდნაც შეიძლება მოეთხოვებოდეს. მიუხედავად ამ დამატებითი ფორმულირებისა, საკასაციო სასამართლო შინაარსობრივად სწორად უსვამს ხაზს იმ გარემოებას, რომ განსხვავებით მოძრავ ნივთზე საკუთრების კეთილსინდისიერად მომპოვებლისაგან (სკ-ის 187 I 2 მუხლი), სკ-ის 185-ე მუხლში არაფერია ნათქვამი იმის შესახებ, რომ შემძენმა „უნდა იცოდეს“ ანუ გამოიკვლიოს გარკვეული საეჭვო გარემოებები. სასამართლო ამ არგუმენტით უარყოფს წინა ინსტანციის მსჯელობას, რომელმაც არაკეთილსინდისიერად მიიჩნია შემძენი იმ გარემოებაზე დაყრდნობით, რომ ნასყიდობის ხელშეკრულების დადებამდე ის უძრავი ნივთის დამქირავებლის მიერ გაფრთხილებული იყო, რომ რეგისტრირებული გამსხვიებული ნივთის მესაკუთრე არ იყო. რეალურად, 185, 312-ე მუხლების მიხედვით, უძრავ ნივთზე საკუთრების კეთილსინდისიერად მოპოვებას ხელს უშლის მხოლოდ შემძენის პოზიტიური ცოდნა გამსხვიებლის არმესაკუთრეობის შესახებ.

უძრავ ნივთზე საკუთრების შემძენის კეთილსინდისიერებას არ გამოიცხავს არც მნიშვნელოვანი ეჭვი იმასთან დაკავშირებით, რომ გამსხვიებელი შეიძლება არ იყოს მესაკუთრე.² კონკრეტული ინფორმაციის ფლობაც (გამსხვიებლის არამესაკუთრეობასთან დაკავშირებით) არ არის საკმარისი, თუ ეს ინფორმაცია სათუთა ან არასანდო წყაროდან მოპოვებული.³ მაშინაც კი, როდესაც ეს ინფორმაცია მოგვიანებით სწორი აღმოჩნდება, თუ ის საკუთრების კეთილსინდისიერად მოპოვებისათვის გადაწყვეტ მომენტში (ჩვეულებრივ, რეგისტრაციის მომენტი⁴) მხოლოდ სათუთ იყო, ეს ვერ ჩაშლის შემძენის მიერ საკუთრების კეთილსინდისიერად მოპოვებას. ანუ მხოლოდ დასაბუთებული

ეჭვი შემძენს არაკეთილსინდისიერად ვერ აქცევს.⁵ მაგალითად, (ნამდვილი) მესაკუთრის მტკიცება, რომ რეგისტრირებული პირი არ არის მესაკუთრე, არაფერს ნიშნავს და არ აქცევს შემძენს არაკეთილსინდისიერად, თუ ის არ არის გამყარებული ცალსახა მტკიცებულებებით, ისევე, როგორც, შემძენის არაკეთილსინდისიერებისათვის არასაკმარისია, რომ მან სახლის დათვალიერებისას ყური მოჰკრას ინფორმაციას, რომ ამჟამინდელმა რეგისტრირებულმა მფლობელმა, შესაძლოა, ის უკანონო გარიგებით მოიპოვა.⁶

გიორგი რუსიაშვილი

► 12 – 2/2020

დასაქმებულის აღდგენა ტოლფას პოზიციამდე

უზენაესი სასამართლო 2018 წლის 4 მაისის, გადაწყვეტილება №ას-376-376-2018

შრომის კოდექსის 38 VIII მუხლი

1. უკანონოდ გათავისუფლებული დასაქმებულის სასამართლო გადაწყვეტილებით ტოლფას შრომით პოზიციამდე აღდგენის შემთხვევაში, ამ პოზიციის დასახელება ევალუა დასაქმებულს. ანუ მას აქვს ვალდებულება, მიუთითოს ფუნქციურად, საკვალიფიკაციო მონაცემებითა და სამუშაოს ხასიათის გათვალისწინებით რა თანამდებობა შეესაბამება მის მიერ აღრე დაკავებულ საშტატო ერთეულს.

2. დამსაქმებელს, როგორც ძლიერ მხარეს, რომელსაც ხელთ აქვს შრომის ორგანიზაციული პირობების განმსაზღვრელი ყველა სახის მტკიცებულება, ეკისრება საწინააღმდეგოს მტკიცების ტვირთი.

3. შრომის კოდექსის 38 VIII მუხლით გათვალისწინებული კომპენსაციის განსაზღვრისას მხედველობაში მიიღება ისეთი კრიტერიუმები, როგორცაა მაგ: დამსაქმებლის საწარმოუნარიანობა; პირის მუშაობის ხანგრძლივობა დამსაქმებელთან; კომპენსაცია უდრის იმ თანხას, რომელიც უნდა მიიღოს პირმა, რომ არ გათავისუფლებულიყო; კომპენსაცია უნდა იყოს არანაკლებ ნ თვის ხელფასის ტოლფასი.

რედაქტორის შენიშვნა: მოსარჩელის კერძო საჩივრის საფუძველზე საკასაციო ინსტანციამ არასწორად ცნო წინა ინსტანციის განმარტება, რომლის მიხედვითაც, მენეჯერის ტოლფას თანამდებობას წარმოადგენდა მენეჯერის ფუნქციებისა და იმავე სახელფასო განაკვეთის მქონე საშტატო ერთეული, რადგანაც კონკრეტული საშტატო ერთეულის მითითების გარეშე განმარტება კვლავ ბუნდოვანი იყო და არ იძლეოდა გადაწყვეტილების აღსრულების შესაძლებლობას. საქმის ხელახალი განხილვის შედეგად სააპელაციო პალატამ სადავო საკითხი კვლავ ბუნდოვნად განმარტა,

¹ თავად ამ დანაწესებს შორის მიმართებაც დღემდე პრობლემურია ქართულ სასამართლო პრაქტიკაში, იხ. ამავე ნომერში გვერდები.

² RGZ 156, 128; RG JW 1929, 581 f. mit Anm. Fischer; RG JW 1931, 2695 Nr. 4; 1936, 804 Nr. 15.

³ Krebs, in Münchener Kommentar zum HGB, 4. Aufl. 2016, § 15 Rn. 46; Mönckemüller, Die „Kleingewerbetreibenden“ nach neuem Kaufmannsrecht, JuS 2002, 31; Lieb, Daihatsu: Durchbruch für die Publizität, NJW 1999, 36; Koch, in Staub HGB, 5. Aufl. 2009, § 15 Rn. 59.

⁴ იხ. ქიუში, შედარებითი სამართლის ქართულ-გერმანული ჟურნალი 1/2019, 3.

⁵ RG JW 1928, 102; RG JW 1929, 581; Strecker, in Planck's Kommentar zum BGB, 5. Aufl. 1933, Band 3/1, § 892 II 2d; Gursky, in Staudinger BGB, 16. Aufl. 2013, § 892 Rn. 161.

⁶ იხ. დეტალურად ი. ბურდული/გ. რუსიაშვილი, კომენტ. სუსგ №ას-28-25-2017, შედარებითი სამართლის ჟურნალი 2/2020, 94-ე და მომდევნო გვერდები.